

Чедено у нови инвентар бр. ~~2244~~

1. септембра 1942 год.

Београд.

ЗБИРКА РАСПИСА

КРАЉЕВ.-СРПСКОГ МИНИСТАРСТВА ПРАВДЕ

1893. ГОДИНЕ.

СЛУЖБЕНО ИЗДАЊЕ

БЕОГРАД

КРАЉЕВСКО-СРПСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА.

1894.

Сл. л.
36401

САДРЖАЈ

Расписи министарства правде 1893 год.

РЕД	ДАТУМ	БРОЈ	Предмет	СТРАНА	ПРИ- МЕБА
1	7. јануара.	121	Наредба првостепеним судовима и истражним судијама, за уредна тромесечна извешћа и стању канцеларијских послова.	1	
2	2. марта	1723	Првостепеним судовима саопштена одлука опште седнице Касационог суда од 4. фебруара 1893 год. Бр. 85 о наплати улога умрлог свештеника за издржање удове и деце	3	

РЕД ДАТУМ	БРОЈ	Предмет	СТРАНА	ПРИ- МЕБА
3 3. марта	1785	Упут првостепеним судовима о примању жалаба противу административних осуда, по закону о правозаступницима .	5	
4 3. марта	1786	Првостепеним судовима и истражним судијама саопштена одлука опште седнице Касационог суда од 11. априла 1892 године Бр. 3031 о застарелости кривичних осуда, са погледом на §. 294. казненог суд. поступка	7	
5 3. марта	1787	Првостепеним судовима и истражним судијама саопштена одлука опште седнице Касационог суда од 13. марта 1892 год. Бр. 2026. о важности §. 4. полицијске уредбе према чл. 18. закона о истражним судијама	12	
6 3. марта	1790	Првостепеним судовима и истражним судијама саопштена одлука опште седнице Касационог суда, од 21. априла 1892 год. Бр. 3081 о разгле-		

РЕД ДАТУМ	БРОЈ	Предмет	СТРАНА	ПРИ- МЕБА
6 3 марта	1790	дању и преписивању одвојених мњења појединих судија . .	15	
7 20. марта	2362	Првостепеним судовима саопштена одлука опште седнице Касационог суда, од 11 марта 1893 год. Бр. 1295 о важности чл. 9 и 37. закона о устројству војене администрације, и чл. 25. закона о уређењу војеног министарства, према чл. 57, 148 и 149 закона о уређењу Главне Контроле . . .	19	
8 20. априла	3033	Првостепеним судовима и истражним судијама саопштена одлука опште седнице Касационог суда од 24 марта 1893 год. Бр. 2120. о важности чл. 12—17 закона о војеној администрацији од 1893 године према чл. 148 и 180 Устава.	21	
9 22. априла	3446	Првостепеним судовима и истражним судијама поновљен распис министра правде од 12. августа 1892 год. Бр. 6160 за тачно вршење §§. 156 и 156 а. казн. судског поступка . .	23	

РЕД	ДАТУМ	БРОЈ	Предмет	СТРАНА	ПРИ- МЕДБА
10	22. априла	3447	Првостепеним судовима и истражним судијама поновљен распис министра правде од 30. августа 1890 год. Бр. 5.029. о давању одсустава	24	
11	24. априла	3479	Првостепеним судовима осем трговачког наређено да изборне кривице извићају и суде највећом брзином, као хитне према чл. 150 изборног закона	25	
12	26. априла	3571	Првостепеним судовима и истражним судијама саопштена одлука опште седнице Касационог суда од 31. марта 1893 год. Бр. 2359. о надлежности разматрања осуда истражних судија, изречених над присутницима из §. 28. казни. судског поступка	26	
13	8. маја	4105	Првостепеним судовима и истражним судијама поновљен распис од 6. јуна 1890. год. Бр. 3281. о уредном долажењу на дужност и тачном вршењу канцеларијских послова	32	

РЕД	ДАТУМ	БРОЈ	Предмет	СТРАНА	ПРИ- МЕДБА
14	12. маја	4217	Наредба првостепеним судовима и истражним судијама о чистоти хапсана	34	
15	12. маја	3452	Наредба првостепеним судовима осем трговачког, за распоред судија који врше послове по §. 20. грађ. суд. поступка и чл. 32. закона о истражним судијама	35	
16	15 маја	4328	Наредба првостепеним судовима и истражним судијама о уљудном понашању чиновника.	37	
17	16. маја	4408	Првостепеним судовима и истражним судијама саопштена распис министра унутрашњих дела од 5. маја тек. год. Бр. 5290. полицијским властима, за тачно извршење судских наредба	40	
18	29. маја	4584	Управама казних завода објашњено: од кад се рачуна почетак казне осуђеницима који су помиловани од смртне казне	44	

РЕД	ДАТУМ	БРОЈ	Предмет	СТРАНА	ПРИ- МЕБА
19	31. маја	4922	Првостепеним судовима и истражним судијама саопштено решење министра народне привреде од 18. маја 1893 год. ПТБр. 7063. о плаћању поштарине на аманете које шаљу државна надлештва по приватној потреби	45	
20	31. маја	4670	Наредба првостепеним судовима и истражним судијама о примању пакетских новчаних пошиљака	46	
21	31. маја	4921	Упут првостепеним судовима и истражним судијама о поступању према писменим представкама непристојне и увредљиве садржине	47	
22	5. јуна	5310	Упут првостепеним судовима и истражним судијама о надлежности разматрања одлука истражних судија по делима из чл. 26, 28 и 30. закона о истражним судијама	49	
23	11/VI	5526	Упут првостепеним судовима и истражним судијама о раз-		

РЕД	ДАТУМ	БРОЈ	Предмет	СТРАНА	ПРИ- МЕБА
23	11/VI	5526	решењу унапређених или премештених чиновника	51	
24	12. јуна	5439	Наредба истражним судијама о тачном шиљању статистичких података о самоубицама, убијеним и случајно погинулим	54	
25	22. јуна	5879	Наредба првостепеним судовима и истражним судијама за тачно вршење расписа од 14. маја 1890 год. Бр. 2713	56	
26	22. јуна	5640	Првостепеним судовима и истражним судијама саопштена одлука опште седнице Касационог суда од 11. јуна 1893 г. Бр. 3922. о застарелости осуда по закону о правозаступницима	57	
27	11. августа	7435	Првостепеним судовима и истражним судијама саопштено мњење министра правде о чл. 25. према чл. 26. закона о истражним судијама и о §. 100. казн. судског поступка према чл. 9. Устава	59	

РЕА	ДАТУМ	БРОЈ	Предмет	СТРАНА	ПРИ- МЕБА
28	11. августа	7436	Наредба првостепеним судовима и истражним судијама да шаљу званичне исправке на неистинита изношења по новинама	61	
29	11 августа	7495	Обзнана првостепеним судовима и истражним судијама о потреби смањења персонала, и о штедњи материјала	63	
30	17. августа	7644	Првостепеним судовима и истражним судијама скренута пажња на нештампани распис министарства правде од 6 маја 1892 год. Бр. 4116. о разумевању §. 320. б. казненог законика у вези са §. 4. полицијске уредбе	66	
31	25. августа	7920	Првостепеним судовима и истражним судијама саопштена одлука опште седнице Касационог суда од 4. августа 1893 год. Бр. 4961 о важности чл. 28. Устава према §. 48 и 56. закона о чиновницима грађанског реда.	69	

РЕА	ДАТУМ	БРОЈ	Предмет	СТРАНА	ПРИ- МЕБА
32	30. септембра	8522	Првостепеним судовима и истражним судијама саопштена одлука опште седнице Касационог суда од 1. септембра 1893 год. Бр. 6046. о застарелости осуда о стецишном поступку	73	
33	4. октобра	9135	Упут свима судовима и истражним судијама да уписнице ученика Велике Школе сматрају за потпун доказ о ономе о чему гласе	75	
34	20. октобра	9724	Наредба првостепеним судовима, истражним судијама и управама казних завода, о тачном извршењу дисциплинских осуда над чиновницима	77	
35	25 октобра	9857	Првостепеним судовима поновљен распис министра правде од 19. јануара 1891. године Бр. 424	79	
36	31. октобра	9881	Првостепеним судовима саопштена одлука опште седнице Касационог суда од 15. октобра тек. год. Бр. 7266. о разумевању тачке Ж. чл. 3. за-		

РЕД	ДАТУМ	БРОЈ	Предмет	СТРАНА	ПРИ- МЕБА
36	31 окт.	9881	кона о таксама у вези са чл. 108. закона о уређењу Главне Контроле	80	
37	5. нов.	10.307	Наредба управама казних завода о строгом надзору над осуђеницима	82	
38	10 новембра	10526	Наредба првостепеним судовима: да се при одређивању судија за суђење, строго држе §. 21. закона о устројству првостепених судава	85	
39	14 новембра	10650	Упут првостепеним судовима и истражним судијама о поступању са пензионарима који врше правозаступничке послове.	86	
40	19 новембра	10795	Првостепеним судовима и истражним судијама објашњена тач. 3. расписа министра правде од 8 маја т. год. Бр. 4105 о пошљају месечних извешћа	89	
41	22 новембра	10923	Наредба првостепеним судовима и истражним судијама о благовременом пошљају званичних огласа ради штампања у «Српским Повињама».	91	

РЕД	ДАТУМ	БРОЈ	Предмет	СТРАНА	ПРИ- МЕБА
42	30. новембра	11225	Упут првостепеним и вишим судовима и ректорату Велике Школе, за састав спискова о кандидатима за упражњена судијска места у смислу члана 2 и 3. закона о судијама	93	
43	30. новем	11204	Истражним судијама поновљен распис од 22 априла тек. год. Бр. 3446, о тачној примени §. 156 и 156 а. казн. суд. поступка	94	
44	2. децембра	11067	Наредба првостепеним судовима, истражним судијама и управама казних завода за пажљивије и тврђе паковање званичних пошљака	95	
45	10. децембра	11331	Наредба првостепеним судовима, истражним судијама и управама казних завода о наплати огрева и осветљења од притвореника	97	
46	14. децембра	11865	Наредба управама казних завода о правилном упућењу отпуштених осуђеника, ради издржања полицијског надзора	99	

РЕД	ДАТУМ	БРОЈ	Предмет	СТРАНА	ПРИ- МЕТА
47	31. децембра	12433	Првостепеним судовима и истражним судијама саопштена одлука опште седнице Касационог суда од 4. августа 1893 године Бр. 4546. о границама судског дослеђења	101	

РАСПИСИ МИНИСТАРСТВА ПРАВДЕ ЗА 1893 Г.

Министарство правде

Бр. 121.

7. јануара 1893 год.

Београд

1.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Примећено је: да неки првостепени судови и истражне судије не шаљу уредно или никако тромесечна извешћа о стању канцеларијских послова, и ако је то наређено нарочитим расписом од 7 јула 1891 год. Бр. 4404.

Да се не би и у напредак догађали ови појави немарног вршења службе, наређујем:

1, Да се ова тромесечна извешћа шаљу министарству безусловно најдаље до краја сваког идућег месеца.

2, Да се о прибирању података за ова извешћа, стара искључиво секретар суда, или по наредби председника један од највичнијих писара судских, а у канцеларији истражних судија сам судија.

3, Да председник суда, односно истражни судија, строго контролише сређене податке; јер

за њихову исправност и тачно шиљање остају под одговором једино они.

Овом наредбом ослобођавају се од шиљања података до краја прошле године, сва она надлештва која их до сад нису спремила.

Министар правде,
Жив. С. Величковић.

Министарство правде
Бр. 1723.
2 марта 1893 год.
у Београду

2.

Првостепеним судовима.

Услед представке г. министра народне правде, писмом министра правде од 31 децембра 1892 год. Бр. 11068 позван је Касациони суд, да у својој општој седници на основу тач. 2 § 16 свога устројства, даде мишлење о следећем питању:

„Је су ли власти надлежне за наплату основног улога по чл. 8. зак. о фонду за издржавање удовица и деце умрлих свештеника, дужне да овај улог наплате и у случају ако није у једанпут положен, а међутим је дотични свештеник умро; и ако су дужне, онда до кога закључно времена, као и да ли се такве наплате могу тражити само из бира умрлог свештеника, или из другог његовог имања?“

Одлуком од 4 фебруара т. год. Бр. 85 општа седница Касационог суда на стављено питање одговорила је следеће:

„У чл. 8. закона о фонду за издржавање удовица и деце умрлих свештеника и ђаконa предвиђен је случај, ако свештеник или ђакон

за првих шест месеца не плати сав основни улог у једанпут према члану 7. пом. зак. а ни после у шестомесечним уплатама са 6% интересом, за три године као што наређује чл. 8., да је дужна сама државна власт ову наплату да изврши из бира и плате. Према томе у случају њихове смрти, тај основни улог има се наплаћивати не само из бира, но у недостатку овога и из другог имања, ако је државна власт пропустила да наплату овога улога још за живота свештеника и ђакона изврши из бира и плате.“

Ова се одлука саопштава суду ради знања.

*По наредби министра правде
Начелник,*

Ал. С. Јовановић.

Министарство правде
Бр. 1785.
3 марта 1893 год.
у Београду

3.

Првостепеним судовима.

Примеђено је: да правозаступници и друга лица, своје жалбе против административних осуда изречених по закону о правозаступницима, упућују непосредно министарству правде, необзирући се на распис од 6-ог марта 1874 год. Бр. 1244 којим је на основу §. 61. закона о правозаступницима прописан начин за њихов подношај.

У цели, да се спречи досадање неправилно поступање у том погледу, прописује се накнадно следећи упут:

1, Свака жалба против административне осуде изречене по закону о правозаступницима, мора се поднети непосредно првостепеном суду, чији је старешина осуду изрекао — у року који је прописан одредбом §. 61 закона о правозаступницима.

2, Одоцњену жалбу старешина суда одбацтиће решењем, против кога има места жалби истим начином и у року како је то прописано предњом тачком.

3, Сваку благовремену жалбу послаће суд министру правде на решење, са односним актима и преписом решења старешине. У спроводном писму напоменуће се да је жалба благовремена.

4, Решење старешине суда извршиће се онда кад буде оснажено, или кад истече рок за изјаву жалбе, и

5, Жалба, која је предана непосредно министру правде, не ће се узимати у поступак, но ће се оставити у архиву без одговора.

Препоручујем суду да се у будуће управља по овом упуту.

Министар правде,
Жив. С. Величковић.

Министарство правде
Бр. 1786
3 марта 1893 год.
Београд

4.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Писмом министра правде од 28 марта 1892 год. Бр. 2659 упућена је Касацционом суду на решење следећа представка.

„Одредба §. 294 казн. суд. поступка о одлагању издржања казне по осудама на затвор до једне године дана, налази у примени код полицијских власти на тумачење, које је мало оправдано са гледишта цели којој је ова одредба намењена.“

„Као генерални појам нарочито обележених кривица, ова одредба у облику *законог благодетеља рока*, простире се на *све судске осуде*, по којима казна затвора не прелази годину дана, без обзира на то: је ли казна изречена по казненом законнику, или по другим стручним законима, као што су на пр. закон о штампи или закон о шумама“

„Необзирући се дакле на ово разликовање по оделитим законима, по овлашћењу одредбе

§. 294 казн. суд. поступка досада је у министарству правде дозвољавано одлагање извршења осуда и по штампарским делима; но законитост таквог поступања оспоравана је у конкретном случају од стране полицијских власти зато, што је за ова дела предвиђена законом краћа застарелост, услед које би по њиховом мњењу осуде остале неизвршене, ако се дозволи примена § 294 казн. суд. поступка.“

„Имајући на уму целъ ове законске одредбе, њено правно значење као принципа о благодетељању рока, као и то: да се у оваквим приликама осуђено лице не може послужити застарелошћу, јер је одобрење следовало по његовој молби на основу закона којим се ни у колико слаби снага саме пресуде, — то све дакле имајући на уму министарство правде одржавало је досада у снази своје одлуке, изречене на основу § 294 казн. суд. поступка следећим резоним:

„Обустава извршења кривичних осуда у опште, по § 294 казн. суд. поступка, као благодетељање рока извршењу пресуде, не даје право на почетак застарелости ни по чл. 53 закона о штампи, ни по § 79 казн. законика и зато се не може узети да се г. Н. Н. одлагањем казне дозвољава употреба застарелости.“

„Пошто оваква расправа саме ствари, стоји још непрестано као отворено питање између ми-

нистра правде и полицијске власти, о примени § 294 казн. суд. поступка, то на представку г. министра унутрашњих дела позива се Касацони суд, да на основу тач. 2. §. 16 свога устројства изволи дати у својој општој седници мњење о следећем:

1, да ли се одредба § 294 казн. суд. поступка као законом благодетељање рока, простире и на осуде изречене по другим стручним законима, осем казног законика; или не? и

2, да ли ова дозвола одлагања почетка издржања казне, служи у опште као законски моменат прекидања застарелости; а поседице да ли то вреди и за осуде по штампарским делима; или не?

Услед ове представке општа седница Касацониног суда под 11 априлом 1892 год. Бр. 3031 донела је следећу одлуку:

I по првом питању:

Касацони суд држи: да иста потреба може изазвати одлагање извршења казне и код других осуда, које су по другом закону од судова изречене, а не само код казана изречених по закону кривичном; дакле, да једне исте одлуке за одлагање извршења казне постоје због свих осуда. Према томе, и што законодакац није

пропис § 294 казн. поступка ограничено само на казне означене у казненом законцу, мишљења је:

„Да по § 294 казн. поступка министар правде може одлагати издржање казне, на коју је ко судовима осуђен ма по коме закону то било, а да се то не односи само на случајеве предвиђене казним законом.“

II. по другом питању:

Касацциони суд налази: „да се застарелост у казним делима одређује у јавном интересу целог друштва, по томе да се наређења закона о том не могу ни вољом оптуженог а ни ничијом другом наредбом заменити, но шта више да судови и остале власти имају саме по званичној дужности да пазе на рок одређени за застарелост. Са тога разлога одлагање пресуда од извршења не може никако утицати на рок одређен законом за застарелост, јер овде није случај § 86 каз. зак. који о прекиду застарелости говори. По томе министар правде, и ако је овлашћен законом а имено § 294 казн. поступка, да по свима делима па и по штампарским кривцима извршење казне може одлагати, он мора при овом одлагању имати у виду прописе о застарелости за поједине случајеве, и по томе извр-

шење само одлагати за време за које не би извршење осуде по извесном закону застарело.“

Ова одлука опште седнице Касацционог суда саопштава се суду — судији — ради знања и управљања у расправљању сличних случајева.

По наредби министра правде
Начелник,
Ал. С. Јовановић.

Министарство правде
Бр. 1787.
3. марта 1893 год.
у Београду.

5.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Општа седница Касац. суда од 13. марта 1892 год. Бр. 2026 услед представке министра правде од 1. марта исте год. Бр. 1841 узела је у оцену следећа питања г. мин. унутр. дела:

„а, да ли и сада вреди доцна закона од 23 Јануара 1877 год. по коме и државна полиција — а то је управа у Нишу и среске власти — имају права да извиђају и суде полицијске истује по казненом закону; и

„б, како се има разумети чл. 18 зак. о истражним судијама, који овоме даје право да разматра пресуде општинских и полицијских власти.“

На ова питања општа седница Касац. суда одговорила је следеће:

„1. да су пре закона о општинама од 21. новем. 1889 год. полицијске власти имале право извиђања и суђења свих иступних дела по § 4 полицијске уредбе, упоредо са општинским вла-

стима за извесна казнена дела; и да су такве одлуке полиц. власти подлежале прегледу виших полицијских власти.

2. да је чл. 36. закона о општинама дано право општинским властима да врше полицијску службу у својој општини; и према томе њима би припадало и право кажњења преступника свуда изузимајући варош Београд, по последњем одељку чл. 36 истог закона, и ако то изрично није нигде наређено. Али

3. Према томе што код нас још није извршена потпуна деоба између судских и административних власти, већ и сада на многим местима судску власт врше среске полиц. власти место судија; што је чл. 109 и 110 закона о уређењу округа и срезова од 1. јула 1890 год. казано да полицијске власти имају и полицијску судску власт, и на послетку што § 4. полицијске уредбе није ни изречно укинута, нити је у сукобу са другим наређењима закона, — да се има узети да тај закон и сада вреди за надлежност суђења полиц. истуја у колико од тога није изузеће учињено у чл. 18 тач. в, закона о истражним судијама, с тим ограничењем: да све пресуде од полицијских власти изречене подлеже разгледању истражних судија према чл. 18 тач. б. зак. о истражним судијама. На основу свега овога општа седница Касац. суда решила је: да §. 4. полиц. уредбе како је заме-

њен 17. јануара 1876 год. вреди и сад, и по томе полицијске власти имају упоредо са општинским властима право извиђаја и суђења истуца, осем оних у чл. 18 под в. зак. о истражним судијама, само што њихове осуде не подлеже прегледу више административне власти, већ прегледу истражних судија по чл. 18 под б. зак. о истражним судијама.

О овој одлуци опште седнице Касационог суда извештен је г. министар унутраш. дела, а јавља се и судовима (у вези са писмом од 18. априла 1892 год. Бр. 2902) и истражним судијама, као упут за решавање конкретних случајева.

*По наредби министра правде
Начелник.*

Ал. С. Јовановић

Ова одлука опште седнице Касационог суда обухваћена је и расписом министарства унутр. дела од 12 априла 1892 год. ПБр. 6795 који је саопштен свима полицијским властима и управама Београда и Ниша.

Министарство правде
Бр. 1790.
3. марта 1893 год.
у Београду.

6.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Министарство правде представком од 30. марта 1892 год. Бр. 2701 обратило се Касационом суду молбом да у својој општој седници начелно даде мишљење о томе :

„1. Да ли парнична страна за време трајања парнице, има права да разгледа и преписује одвојена мњења појединих судија; или не, и зашто ?“

„2. Да ли она има то право по свршетку парнице, кад се акта као исцрпљена предаду архиви; ако не, зашто ?“

„3. Ако парнична страна у случају претходне тачке под 2, има права на читање и препис одвојених мњења по свршетку парнице, да ли се то може дозволити према актима старе парнице и онда, кад је предана тужба за поновљај парнице; ако не може, зашто ?“

„4. Ако се дозволи парничарима читање и преписивање одвојених мњења по свршетку пар-

ници, може ли се то дозволити и неинтересованом н. пр. каквом научару; и

„5. Да ли се последња тачка одредбе § 148 грађ. суд. пост. о дозволи читања и преписивања акта свршених парница, може однети и на свршена кривична дела, ако не, зашто?“

Касациони суд, у општој седници од 21-ог априла 1892 год. Бр. 3081 донео је следећу одлуку:

И о првом питању:

„У интересу независности судске, у интересу изрицања саме правде, законодавац је у § 148 грађ. пост. суд. прописо да су одвојена мишљења појединих судија судска тајна, и по томе да се она читати и преписивати не могу за време парнице; тим мање, што и остала акта у току парнице нико други преписивати не може који у истој интересован није. Према овако јасном пропису закона: одвојена мишљења као судску тајну која се парничара не тиче, не може нико за времена парнице преписивати ни читати.“

„II. Ово исто вреди и за случај читања под 3. на име, кад је тражено поновљење парнице, јер је и онда ствар у току.“

III. О 2 и 4 питању:

„Побуде, са којих је законодавац одвојена мишљења судска у интересу независности суд-

ске, као тајну огласно, постоје и по свршетку парнице, и по томе нема никаквог разлога дозволити да ма ко одвојена мишљења судија чита и преписује и по свршетку парнице. Одвојена мишљења не тичу се никога. За све у опште постоји судска одлука као вредећа; а како је који судија при томе био засебног мишљења, које ствар није решило, то се не тиче другог. Једино кад би који судија са својим мишљењем без обзира на спорни случај изишао са научне стране на јавност у каквом спису, онда би се могло то мишљење и дискутирати, а никако у конкретном случају.“

„Ако се мисли, да је за какву научну праву нужно, да се из појединих парница ваде и критици подвргавају одвојена мишљења, и то не само односно примене закона у опште, но и спрам појединих решених питања, морао би се о томе донети нарочити пропис закона у том смислу да се после извесног дужег броја година н. пр. после 10—15 или 20 година по свршетку парнице, могу сва акта па и одвојена мишљења преписивати. И на овај би се начин опет могла независност судска пореметити и тајна судска повредити; али имајући на уму, да је дуже време прошло од свршетка парнице, и да су за ово време могле многе личности постати равнодушније према делу, могла би се онда и

РАСПИСИ

одвојена мишљења преписивати, ако би то за научну расправу нужно било.“ И

IV. На послетку на 5-то питање г. министра: да ли се пропис §. 148 грађ. пос. односи и на кривична дела, Касациони суд има да одговори: да исте побуде које постоје код грађанских спорова за недавање одвојених мишљења, постоје и код кривичних дела, и то још у већем ступњу, а тако исто и за разгледање осталих аката. Касациони суд не држи да треба правити разлику између грађанских и кривичних дела, кад су само она свршена и архиви предана.“

Ова одлука опште седнице Касационог суда, саопштава се суду — судији — ради знања и управљања у сличним случајевима.

По наредби министра правде
Начелник,

Ал. С. Јовановић.

Министарство правде

Бр. 2362.

20. марта 1893 г.

у Београду.

7.

Првостепеним судовима.

Услед представке г. министра војеног, писмом министарства правде од 13 фебруара 1893 год. Бр. 1360 позван је Касациони суд, да у својој општој седници на основу тач. 2 § 16 свога устројства, даде мишљење о следећем питању:

„да ли остају у важности чл. 9. и 37. зак. о војеној администрацији и чл. 25. зак. о устројству војеног министарства, с погледом на чл. 57, 148 и 149 зак. о уређењу Главне Контроле; или се мењају и у колико?“

Одлуком од 11 марта т. г. Бр. 1295 општа седница Касационог суда на стављено питање одговорила је следеће:

„По чл. 148 закона о уређењу Главне Контроле, сви рачунополагачи стављени су на расположење Главне Контроле, и врше своје контролне послове по њеним упутима и наредбама и њој одговарају; а у чл. 149 истог зак. стоји: да сви прописи, који су овом закону противни

престају важити. Према овим наређењима законским као и према чл. 57 и 113 истог закона који наређују: да рачуноиспитачи присуствују месечним прегледима каса које врше наредбодавци, да се уверавају о исправности прегледа, и то својим потписом на дневнику потврђују, престају важити и чл. 9 и 37. зак. о војеној администрацији и чл. 25. зак. о устројству министарства војеног, у колико су горњим наређењима противни.“

Ова се одлука саопштава суду ради знања.

По наредби
Министра правде
Начелник,
Ал. С. Јовановић.

Министарство правде
Бр. 3033.
20. априла 1893 г.
у Београду.

8.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Услед представке г. министра војног од 7. марта т. г. ББр. 2321. министарство правде обратило се молбом на Касацциони суд, да о следећем начелном питању даде своје мишљење:

„Да ли судеће комисије, установљене чл. 12. 13. 14. 15. 16. и 17. закона о војној администрацији од 1883 год., могу и сада постојати, при другостепеним административним командама, према одредбама изложеним у чл. 148 и 180. земаљског Устава?“

Касацциони суд, у општој седници од 24 марта т. г. Бр. 2120, донео је по овом питању следећу одлуку:

„Чл. 148. Устава не дозвољава установу прених и ванредних судова и комисија за суђења, без обзира на то да ли су то судови и комисије за кривична или грађанска дела. Према томе судеће комисије установљене чл. 12. 13. 14 15. 16. и 17. закона о војној администрацији од

1883 године не могу више постојати, јер је за преглед рачуна и свега државног имања надлежна Главна Контрола по чл. 16. 17. и 18. закона о уређењу Главне Контроле.“

Ова одлука опште седнице Касационог суда саопштава се суду — судији — ради знања.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 3446.
22. априла 1893 г.
у Београду.

9.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Са позивом на распис од 12. августа 1892 год. Бр. 6160. наређујем: да се истраге по злочиним и преступним делима у опште извршују најбрже и безусловно у року прописаном §§ 156. и 156. а. казн. суд. поступка у вези са чл. 42. зак. о истражним судијама. На случај противног поступања чиним одговорнима, у првом реду државне органе који непосредно раде на кривичним ислеђењима, а у другом старешине надлештава, који треба њихов рад да контролишу.

Ова наредба нека се саопшти на потпис персоналу и јави министарству да је то учињено.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 3447.
22. априла 1893 г.
у Београду.

10.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Са позивом на распис министарства од 30. августа 1890 год. Бр. 5029. наређујем: да се саопшти г. г судијама и осталом персоналу на потпис: да одсуства од дужности или продужења одсуства, не ћу одобравати без доказане потребе; да непосредне молбе, које се упућују облажењем старешине, не ћу узимати ни у каква поступак; и да ћу према сваком, који противно уради, употребити прописне законске мере.

О извршењу ове наредбе нека ме суд — судија — одмах извести.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 3479.
24. априла 1893 г.
у Београду.

11.

Првостепеним судовима, сем трговачког.

Према члану 150. закона о изборима народних посланика, све изборне кривице хитне су природе, и зато се њихово извиђање и суђење мора извршивати највећом брзином.

Наређујем: да г. председник суда безусловно настојава на тачном извршењу ове законске одредбе, имајући на уму и кратку законску застарелост, која је по овим кривицама предвиђена чл. 149. поменутог закона.

За одуговлачење извиђања и суђења по овим делима, чиним одговорнима г. г. председнике и све чиновнике којима је овај посао судског рада поверен распоредом.

Зарад бројног прегледа и тачног вршења, наређујем да ми г. председник одмах пошаље извешће о томе: колико има ових кривица у току, од кога времена, и у ком су ступњу судског рада.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 3571.
26. априла 1893 г.
у Београду.

12.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Министар правде актом од 5. марта т. г. Бр. 1886. упутио је Касационом суду следећу представку :

„Одредбом §. 28. казн. суд. пост. која је ушла и у пропис чл. 22. закона о истраж. судијама, није предвиђена казна за „иследне сведоке“, кад пренебрегну вршење своје дужности, нити је одређена надлежност више власти за преглед осуда, које се по оваквим кривицама изреку.“

„Према последњој тачци поменуте одредбе казн. суд. пост. ови званични сведоци потпуно су уравниати обичним сведоцима по казним делима, и зато истражне судије, изричући казну по њиховом кривицама овог рада, остају у границама § 99. казн. суд. пост. што је доведе правилно и закону саобразно.“

„У даљем раду настаје неједнако поступање у примени начела надлежности, јер док поједини првостепени судови оваква осудна решења истражних судија примају у поступак, разматрају их и доносе о њима у последњем ступњу колегијалну одлуку на основу чл. 30. закона о истр. судијама, дотле други првостепени судови изјављују да нису надлежни за овакве осуде и налазе: да оне као чисто административне природе стоје изван обима оних дела из чл. 18. тач. в. зак. о истражним судијама, за која су искључиво надлежни првостепени судови. Последње мњење о овој ствари између осталих заступа и првостепени ужички суд, као што се Касациони суд може да увери на конкретном случају, који је расправљен његовом одлуком од 23. новембра 1892 год. Бр. 10.293. Да прво мњење има такође својих присталица, види се из приложеног примерка одлуке првост. суда за варош Београд од 2. јуна 1892. год. Бр. 12.516“.

„Да бих могао предузети одговарајуће мере о обележају сталне надлежности за разматрање оваких осуда, част ми је да замодим општу седницу Касационог суда за начелну одлуку о томе:

1. Да ли налази да овакве осуде, као нужна мера за брзи и правилан рад по кривичним делима, у опште подлеже оцени више власти. или су одмах извршне? и

II. Ако налази да подлеже оцени више власти, — да ли је за њихово разматрање надлежан министар правде или првостепени суд и по чему?^a

По овој представци, Касацциони суд у својој општој седници од 11 марта т. г. Бр. 1862. донео је следећи закључак:

„1. Да ни у §. 28. казн. пост. ни у чл. 22. зак. о истражним судијама, није прописана казна за оне који су као присутни позвани, па не дођу, па по томе да се они за свој изостанак не могу ни казнити“.

„Да примени §. 28 казн. пост. који о казни сведока говори, овде нема места, прво по томе, што лица о којима говори §. 28. казн. пост. и чл. 22. зак. о истражним судијама, нису сведоци оне категорије, о којима је говор у §. 99. казн. пост. јер се ови сведоци не могу другим заменити, а место оних првих могу се и други узети; а друго, наређење §. 99. не може се применити и код сведока §. 28. казн. пост. и чл. 22. зак. о истражним судијама, јер би овде за кажњење узета била аналогија, а њу казнени закон забрањује као што се из §. 2. казн. зак. види“.

„3. Да ни други прописи закона који о казнама непредставших говоре, не могу се на овај случај употребити, јер би се и тада противно § 2. казн. зак. радило. Према томе,

„4. Кад у §. 28. казн. пост. и §. 22. зак. о истр. судијама нема казне прописане, то ни судови не могу о томе своја решења или пресуде о казни изрицати и тако се нема шта на питање г. министра правде решавати, па зато је из ових разлога Касацциони Суд *решио*: да се министар правде на његово питање извести, да према означеним прописима закона нема места жалби, пошто ни судови ни истражне судије не могу никакве казне ни изрицати у случајима, које министар у своме писму помиње; и о којима је говор у §. 28. казн. пост. и чл. 22. зак. о истр. судијама.“

Услед ове одлуке министар правде актом од 23. марта т. г. Бр; 2474. упутно је Касацционом суду следеће напомене:

„У одговор на писмо од 11. т. м. Бр. 1862. част ми је изјавити: да је општа седница Касацционог суда при решавању обилазно прешла на друго питање, које није ни додиривано представком министарства“.

„Министарство правде већ има пред собом на решењу *изречене осуде по оваквим кривицама*. Начелна питања, која у првом реду морају бити расправљена та су: да ли *против оваквих осуда* има места жалби или не; и ако има места жалби — да ли је за њихово разматрање надлежан министар правде или првостепени суд и по чему? Место одговора на ова, јасно пред-

стаљена питања, Касапија доноси одлуку: да кривице ове природе у опште не подлеже казни“.

„Односно кажњивости, министарство је своје гледиште обележило у акту предложених питања. Оно је у противи према мњењу опште седнице Касапионог суда. Али нека се и узме да стоји мњење највишег земаљског суда, ипак начелно ваља расправити у првом реду то питање: ко је надлежан да каже истражном судији — или полицијском органу — да му је решење погрешно зато што је дело некажњиво; да ли на име министар, или првостепени суд? И по другом пут молим општу седницу Касап. суда, да на ово питање јасно одговори“.

Поводом ове поновљене представке министра правде Касапиони суд у својој општој седници од 31. марта 1893. год. Бр. 2359. донео је следећи закључак:

„Да је првостепени суд по чл. 28. зак. о истраж. судијама надлежан за разматрање осуда истражних судија, према томе и осуде које изреку истражне судије или полицијске власти где врши дужност истражних судија, над лицима која по §. 28. зак. о казн. пост. суд. и 22. зак. о истражним судијама не ће да присуствују као сведоци при извиђају казних дела, — подлеже разматрању првост. судово по горњем пропису закона, и ови су судови само позвани да кажу, да ли је дело кажњиво и казна умесна“.

Ова одлука Касапионог суда саопштава се суду — судији — ради управљања у конкретним случајима.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 4105.
8. маја 1893 г.
у Београду.

13.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Имам уверења, да у многим првостепеним судовима и канцеларијама истражних судија узрок застоју званичних послова, лежи поглавито у позном и неуредном долажењу чиновника и званичника на дужност, и у небрежљивом вршењу службе.

Са позивом на тачку 1. расписа министарства правде од 6. јуна 1890 г. Бр. 3281. у коме је обележено време канцеларијском раду, и поштрена наредба за тачно вршење дужности, — наређујем:

1, да одсада сви чиновници и званичници судске струке, најтачније долазе на дужност и пре и после подне; и да за све време канцеларијског рада врше своје послове тачно и ревносно, управљајући се по одредби §-а 10. зак. о чиновницима грађ. реда.

2. да г. г. председници и судије претходе примером осталом персоналу и у долажењу на

дужност и у раду, с тим да одмах настану да се затрпани послови појединих одељења доведу у ред, ма и ванканцеларијским радом за неко време; и

3. да г. г. председници и истражне судије воде тачан надзор о извршењу ове наредбе, и сваког месеца шаљу министарству званично извешће: о току канцеларијских послова, и о предузетим мерама против чиновника или званичника, који избегавају вршење дужности,

Нека се ова наредба саопшти на потпис канцеларијском персоналу, а за лабаво вршење исте наредбе остају ми одговорни у првом реду старешине надлештава,

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 4217.
12. маја 1893 г.
у Београду.

14.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Из здравствених разлога нужно је, да се судске хапсане и нужници одржавају у чистоти.

Наређујем: да г. председник — судија — одмах предузме нужне мере да се хапсане окрече, а нужници још и очисте и дезинфикују. Овај посао по потреби повремено ће се и понављати. Нужни издаци око тога имају пасти на терет канцеларијских трошкова.

О пријему ове наредбе нека ме г. председник — судија — извести.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 3452.
12. маја 1893 г.
у Београду.

15.

Првостепеним судовима, сем трговачког.

Примећено је: да се канцеларијски послови, о којима је реч у §. 20. грађ. суд. поступка и у другој тачци првог става чл. 32. зак. о истражним судијама, не поверавају на рад једном судији — односно председнику — сталним распоредом, него више пута таква дела разматрају час председник час друге судије, тако, да се управо не зна: ко је од судија за та дела стално надлежан; и на случај кривичне одговорности за неправилан рад, ко је од њих одговоран и у којим границама.

Са позивом на §. 21. закона о устројству првостепених судова, наређујем: да г. председник тога суда сталним писменим распоредом одреди *нарочитог судију* за разматрање ових дела; а у исти мах да му наменује и заменика на случај изузећа или других законских препрека; и да о сваком случају замене донесе писмену наредбу. Само овако одређене судије,

остају искључиво надлежне за овај део канцеларијских послова, а не и остале судије.

О извршењу ове наредбе нека ме председник извести уз навод имена одређених судија.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 4328.
15. маја 1893 г.
у Београду.

16.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Из званичних података које имам на располагању, расправљајући разне службене неправилности, уверио сам се: да многи чиновници надлештава поверене ми струке, подривају ауторитет државне службе личним задевицама, које својом безобзирношћу прелазе сваку меру и најобичније уљудности. Место слоге и јединства у раду, често превлађује у персоналу сепаратизам и растројство, са свима својим рђавим последицама по вршење државне службе.

Ова ненормална и врло штетна појава у служби, има извора: или у злоупотреби старшинске власти, или у дрском и неозбиљном понашању млађег персонала. Председници и судије долазе у сукобе ни око — шта; млађи персонал следује њиховом примеру прилазећи на страну једних или других, и узајамно се завађа. У писменим представкама председници багателишу судије најгрубљим изразима, називљући их

незналицама, неписменима и т. д. а и судије то враћају равном мером. Неретко, ове задевице избију и на јавност у скандалозним дописима по новинама, и у телеграфским представкама.

Неулазећи у лична набрајања, помислем у опште само факта, која од државне службе могу да направе легло интригама и несугласицама. Као појаве непромишљеног и у опште неуглађеног понашања, ова факта падају на терет само оних који улазе у овакве задевице, и изузетно ограничена су само на поједина надлештва. Сви остали судови и канцеларије истражних судија остају на угледној висини, што је за похвалу.

Државна служба доноси користи само онда кад се креће у границама реда, уз примерно владање чиновника у дужности и ван ове. Надзор у служби ујемчава се безусловном субординациом. Злоупотреба старешинске власти ограничена је законским прописима, који у исто доба наређују и млађима безусловно поштовање старијих. Све ово категорички је наглашено одредбама §. §. 10, 11, 39, и 43. закона о чиновницима грађ. реда, чије извршење, као безусловна обвеза, лежи на свему персоналу.

У намери да повратим ред у надлештвима где је поремећен непромишљеним поступцима персонала, наређујем:

1. да председници судова и истражне судије воде тачан надзор над радом и понашањем подчињеног персонала, крећући се у границама старешинске озбиљности и уљудног опхођења, без пренагљености и изазивања.

2. да персонал надлештава избегава међусобне сукобе, и својим претпостављенима да одаје у свакој прилици и у служби и ван ове дужносно поштовање.

3. да старешине и остали канцеларијски персонал у писменим представкама избегавају изразе увредљивог карактера, и ограничавају се само на излагање факата. И

4. да одсада нико од канцеларијског персонала не упућује министарству писмене жалбе због службених задевица телеграфским путем, него обичном писменом представком, од чега ваља изузети само случај преке потребе.

Противно поступање изазваће строге законске мере.

Нека г. председник — судија — овај распис саопшти на потпис персоналу, и извести ме да је то учинио.

Министар правде,

Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 4408.
16. маја 1893 г.
у Београду.

17.

Првостепеним судовима и истражним судијама,

Од расписа г. министра унутрашњих дела од 5. маја т. г. ПБр. 5890. полицијским властима, за тачно извршење судских наредба, шаље се један примерак суду — судији — на знање и управљање.

*По наредби
министра правде
Начелник,
Ал. С. Јовановић*

Министарство унутрашњих дела
ПБр. 5890.
5. маја 1893. г.
у Београду.

Начелству округа

Према члану 150. закона о изборима народних посланика све изборне кривице хитне су природе, и зато је господин министар правде

расписом својим од 24. априла ове год. Бр. 3479. наредно првостепеним судовима, да њихово извршење и суђење извршују највећом брзином.

Министар унутрашњих дела има уверења, да се неке полицијске власти нису никако одазивале наредбама судова односно предаје позива и упућивања окривљених лица и сведока по оваким делима.

Шта више једна среска власт није нашла за вредно чак ни позиве предавати, нити рецепсе враћати суду. Такав поступак не може се ни чим правдати и не сме се допустити да се у будуће понавља, јер он очигледно онемогућава брзу судску радњу.

Са тога препоручујем полицијским властима, да по свима делима судске природе, а нарочито по кривцама, извршују судске наредбе без одлагања.

Среске старешине нека на ово обрате озбиљну пажњу, јер ће у противном случају они лично одговорати.

Нека начелство одмах саопшти ово подручним му среским властима, а међу тим и само настојава да се тачно ова наредба врши.

*Министар
Унутрашњих дела,
Сз. Милосављевић.*

Осем овог расписа постоји и овај доцнији.

Министарство унутрашњих дела

ПБр. 17.441.

15. децембра 1893 год.

у Београду.

Начелству округа....

Г. министар правде представио ми је неколико пута, како полицијске власти не извршују на време и како треба, захтеве првостепених судова, те се због тога не могу ни код судова да брзо свршавају послови, него се, а нарочито у последње време, јако гомилају.

Овака радња полицијских власти противна је службеном реду, а може бити и од велике штете како за државне интересе, тако и за интересе приватних лица.

Да се не би ово и у будуће дешавало, министар унутрашњих дела препоручује начелству — управи — да одмах нареди подручним му — јој — властима да брзо и тачно извршују све захтеве судске, а нарочито по кривичним делима, јер од тачности њихове у вршењу дужности, зависи у многоме и брзо свршавање послова код судова. У противном случају биће строго кажњен сваки одговорни чиновник или

званичник, који не буде по овом наређењу поступао.

Свега са расписом министра унутрашњих дела од 7. априла 1886 године. ПБр. 3369.

Министар

Унутрашњих дела,

Св. Милосављевић.

Министарство правде
Бр. 4584.
29. маја 1893 г.
у Београду.

18.

Управама казних завода.

На питање управе београдског казног завода од 7. т. м. Бр. 1587. у духу §. 23. казног законика објашњујем: да се почетак робије заточења или затвора, према осуђеницима који су помиловани од смртне казне, има рачунати увек од дана прве пресуде, ако су у притвору; иначе од дана кад се лише слободе, по саопштеној или извршној пресуди.

При извршењу осуда овог рода, нека се управа тачно придржава овог расписа.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 4922.
31. маја 1893 г.
у Београду.

19.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Г. министар народне привреде актом од 18. маја т. г. ПТБр. 7.063. јавља ми, да је сагласно другом ставу чл. 75. закона о поштама, решено: да поштарину на аманете које шаљу државна надлештва по приватној потреби, плаћају одсада примаоци дотичних аманета, у којој цели шилуће станице задуживаће их код станица опредељења. Да би поштанске станице могле разликовати званичне аманете од приватних које власти под званичном нумером предају станицама на отправљање, исти г. министар наређује да све власти стављају на адресној страни тих аманета означање: *»по приватној потреби«*.

Ово решење саопштава се суду — судији — ради управљања при експедирању званичних пошиљака ове врсте.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 4607.
31. маја 1893. г.
у Београду.

20.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

По молби г. министра народне привреде од 23. маја т. г. ПТБр. 8318. наређујем: да суд — судија — на потпис саопшти овлашћеним лицима за пријем долазећих пакетских и новчаних пошиљака, да у поштанским књижицама које служе за позивање лица, означају увек датум саопштеног позива; и да на први позив следују и аманете дижу са поште. У случају кад су овлашћена лица спречена болешћу или иначе, нека суд — судија — привремено одреди заменика за тачан и редован пријем бар пакетских ако не и новчаних пошиљака.

О извршењу ове наредбе нека ме суд — судија — одмах извести.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 4921.
31. маја 1893.
у Београду.

21.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Примећено је, да се у многим писменим представкама, које приватна лица предају судским надлештвима на законски поступак, или у жалбама које упућују министарству правде, више пута употребљују неодмерени и недостојни изрази, којима се наноси увреда надлештву или појединим његовим чиновницима.

Ово неуважавање државне власти, као појава неуљудног понашања, подлеже не само административној одговорности, него се више пута извиђа и расправља по казненом закону као увреда или клевета у званичној дужности (§ 104 казн. зак.); а свагда је у толико више за осуду кад је жалба или представка написана у канцеларији правозаступника, којима је у задатку да примљене полове руководе пред властима у границама дужносног поштовања (§§ 27. и 53. зак. о правозаступницима).

У целим одржања ауторитета власти, наређујем: да председник суда — судија — одмах

предузме најстрожије мере према лицима, која у својим представкама или жалбама излазе из граница објективности, употребљујући неодмерене неозбиљне и у опште увредљиве изразе према власти и њеним органима; и да по надлежности даље поступи, било да је кривица административно или судски кажњива.

Министар правде.
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 5310.
5. јуна 1893 год.
у Београду.

22.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Из прибављених извешћа уверио сам се, да одлуке истражних судија по делима тачке в. чл. 18. закона о истражним судијама, разматрају негде првостепени суд, а негде одређени судија.

Са позивом на чланове 28. и 30. закона о истражним судијама, скрећем пажњу суду — судији — на то, да је за разматрање ових одлука, као и по иступним делима чл. 26. истог закона, надлежан једино „првостепени суд.“ под којим у духу §. 12. закона о устројству првостепених судова, треба разумети судски колегијум, а никако једног судију.

О једном судији првостепеног суда, реч је само као о заменику истражног судије у случају чл. 32. закона о истражним судијама, на местима где још не би било истражних судија, као и у случају чл. 8. истог закона кад је судија одсутан или спречен у вршењу дужности,

— а не као о државном органу који разматра одлуке истражног судије.

Нека г. председник — судија — овај упут саопшти на потпис персоналу и постара се о његовом тачном вршењу.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

В. Ј. С. О. У. 8/8/8926, 8239.

Министарство правде
Бр. 5526.
11. јуна 1893 год.
у Београду.

23.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Са позивом на распис министарства правде од 8. октобра 1892 год. Бр. 8239 о разрешењу унапређених или по потреби службе премештених чиновника, накнадно наређујем следеће :

1. Кад се наредба министарства о разрешењу чиновника, упути телеграфским путем, старешина надлежства коме је упућена, дужан је да је изврши *одмах а најдаље идућег дана*, без права на представку за одлагање разрешења.

2. За разрешења чиновника, наређена обичним путем, важи у свему одредба тач. 1. поменутог расписа. У овом случају, кад премештено лице има да преда касу, или да склопи рачуне, или је преко потребан у другим пословима, може старешина надлежства чинити предлог министарству за продужење рока разрешења и то одмах; *но поновљена наредба за разрешење, мора се безусловно извршити.*

3. Забрањујем молбе чиновника за одлагање разрешења *по приватној потреби*, осем случаја доказане болести чиновника, и смртног случаја или опасне болести у његовој најближој породици. У овом случају молбу за одлагање разрешења или за одсуство, предаће чиновник одмах досадашњем старешини са доказом потребе, а он ће је истог дана спровести министарству на решење са својим мњењем.

4. Ова наредба по свима тачкама вреди и за разрешења чиновника у времену судских *Ферија*, без призрења да ли се премештено лице налази у месту досадашњег опредељења или не; но у овом случају, дежурни судија саопштиће одсутном чиновнику разрешење преко надлежне полицијске власти, с тим, да првог дана по *Феријама* буде на повој дужности, а известиће и само његово наддештво.

За тачно извршење ове наредбе, као и наредба свију других расписа министарства, које носе карактер личног старешинског надзора, чиним одговорним старешине судских наддештава или њихове заступнике. Са опоменом на последице закона о судијама и закона о чиновницима грађанског реда за невршење дужности, упућујем старешине да све наредбе расписа извршују дословно тачно. Имајући уверења да многе старешине греше у овом погледу, достављам до знања свима: *да ћу сваку њихову неправилност*

тачно сазнавати, и одмах употребити законске мере насипрам оних који су криви.

Нека г. председник — судија — овај распис одмах саопштити на потпис персоналу, и о томе извести ме.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 5439.
12. јуна 1893 год.
у Београду.

24.

Истражним судијама.

По извешћу г. министра народне привреде од 10 т. м. СБр. 1710, многе истражне судије, илй у њихову одсуству писари, не попуњују тачно „писмене листе за самоубице и за убијене и случајно погинуле,“ него на најважнија питања, а нарочито код самоубица, одговарају просто речју „непознато.“

Циљ прикупљању оваквих података врло је важан, и одговори на стављена питања нису искључени и немогући, јер се до њих увек долази правилном истрагом самога дела.

Наређује се: да у напредак истражне судије или њихови заменици при самом ислеђењу, обраћају нарочиту пажњу на сазнање узрока који је изазвао убиство или самоубиство; и да податке о томе јасно уписују у статистичке

пописне листе, зарад тачног вођења државне статистике.

Нека судија овај распис саопштити персоналу, и о томе извести министарство.

*По наредби министра правде,
Начелник,
Ал. С. Јовановић.*

Министарство правде
Бр. 5879.
22. јуна 1893 год.
у Београду.

25.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Због учестаних бегстава судских притвореника, са позивом на распис министарства правде од 14 маја 1890 год. Бр. 2713 наређујем: да старешине судских надлештава или њихови заменици, одмах прегледају судске хапсане, и по потреби нареде нужне оправке; да обратe најстрожију пажњу на то да хапсанција и остали судски служници најтачније врше своју дужност према судским притвореницима, и сваки њихов неправилан рад да старешине одмах извиђају и казне; да појављене нередe у апсанама стишавају у границама закона; да у случају бегства притвореника одмах предузимљу најстрожију истрагу, и са узроковачем бегства поступи даље по закону; и најпосле да ми у месечним извешћима о стању судских послова, шаљу тачне податке и о стању судских апсана.

За тачно вршење ове наредбе чиним одговорним старешине надлештва.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 5640.
22-ог јуна 1893 год.
Београд

26.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Услед представке г. министра унутрашњих дела од 19 маја т. год. Бр. 6.556 министарство правде обратило се Касационом суду молбом, да у својој општој седници начелно донесе одлуку о томе: „да ли осуде изречене по закону о правозаступницима застарују за три месеца као и истуши III. дела кривичног законика; или не?“

Касациони суд у општој седници од 11. јуна т. год. Бр. 3.932. донео је о овом питању следећу одлуку:

„Осуде изречене по закону о правозаступницима, и ако су административне природе, имају се равнати осудама по истушим делима. Како у закону о правозаступницима нема прописа о застарелости осуда, то се према усвојеном принципу за застарелости других врста и тежих кривица, има и у овом случају применити закон у корист оптуженог. По томе и осуде изречене по закону о правозаступницима

застарију у року одређеном првом тачком § 396
казн. зак. за иступна дела.

Ова одлука опште седнице Касационог суда
саопштава се суду — судији — ради знања.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 7435.
11 августа 1893 год.
у Београду

27.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

На питање истражног судије за варош Београд о важности чл. 25. према члану 26. закона о истражним судијама, и о § 100 казн. суд. пост. према чл. 9. Устава, ја сам, остајући у границама надлежности, изјавио следеће мњење:

„По трећем ставу чл. 26. закона о истраж судијама, судија је ангажован да изјављује жалбе против решења првостепеног суда у опште зато, што врши дужност оптужне власти по свима кривичним делима, била кажњива по званичној дужности, или не. На против у претходном члану 25. реч је о оцени одлуке истражног судије по кривичним делима, од којих само једна стоје под надзором државне власти, а друга као чисто лична зависе од жалбе приватних лица. Зато се решења истражног судије по првим делима шаљу на разматрање вишем суду по званичној дужности, а по другима само по приватној жалби. Одредба чл. 9. Устава о изјави жалбе на ре-

шеће о притвору, као доцнија, потиरे важност одредбе §. 100 казн. суд. пост.“

Пошто слична питања покрећу и неки судови, сматрам за нужно да упознам суд — судију — са овим мојим мњењем ради даљег законског поступка.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 7436.
11 августа 1893 год.
Београд

28.

Првостепеним судовима и истражним судијама*

Врло често остају неисправљена разна саопштења о радњи судова или истражних судија, која се чланцима и дописима тенденциозно публикују по новинама. То даје повода погрешној оцени званичних радова у публици, која није упозната са стањем ствари; јер многи верује да је оно што је у новинама изнесено, истинито, кад се не оповргава.

Желећи да закљоним ауторитет државне службе од неоправданих сумњичења или пребацивања, наређујем: да се сходно члану 19. закона о штампи, увек о правом стању ствари шаље званична исправка уредништву листа, у коме је што изопачено изнесено против судског званичног рада. Ако уредништво не хтедне исправку оштампати или је у року не оштампа, нека суд — судија — поднесе тужбу за нештампање, а

* Саопштено је и управама казних завода под Бр. 8215|93.

исправку нека пошље на штампање уредништву „Српских Новина.“

У оним случајима, кад у саопштењу има увреде или клевете званичног рада, има се подићи и тужба у смислу закона о штампи против одговорног лица, а увек о томе извештаваће се и министарство правде.

За неизвршење ове наредбе, чиним одговорним г. председника суда, односно истражног судију.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде

Бр. 7495.

11. августа 1893 г.

у Београду.

29.

Првостепенним судовима и истражним судијама.

Због знатних издатака којима је оптерећена државна каса по свима гранама државне управе, нужно је: да сва државна надлештва па и судске струке, свеу своје потребе у границе неопходности, и да одобрене годишње кредите троше највећом обазривошћу и штедњом.

На овој основи, у цели да прорачун буџета судске струке за идућу годину, ограничим на цифру која је нужна за подмирење *само неопходних судских потреба*, ја сам намеран у првом реду да судски персонал сведем на најнужнији број.

Имам уверења да се у многим судовима и по канцеларијама истражних судија, нагомилава посао не са оскудице радне снаге, но само зато што персонал не врши своју дужност нужним придежањем.

Старешине надлештава треба неуморно да настојавају, да се послови врше *на време* по

распореду. Судије ваља одмах да доносе законске одлуке по исцрпним предметима. Кад се концепти нагомилају да их писарско особље не може да савлада, старешина је *дужан* да их подели на рад свему писмоводном персоналу, *иа* и самој *г. г. судијама*; а кад се препис намножи треба да га подели равномерно међу писаре и практиканте, и за *тим* да настане да се сав израђени посао одмах и експедије. Искуство потврђује, да онде где се овако ради, не може нигда бити застоја у послу.

Кад старешина занемари своје право надзора, и чини неоправдане олакшице персоналу само зато, *да се ником не замери*; кад сам не предњачи уредним долажењем на дужност и устаоштвом у раду, — онда је затрпаност посла ненормална појава нерада и разуданости, коју ни у ком случају не правда оскудица персонала.

Уверен, дакле, да се садашњим судским персоналом могу редовно обављати званични послови, шта више да се у гдекојим судским надлештвима може број радника свести на мању цифру, наређујем:

1. да ми *г.* председник суда — истражни судија — пошље извешће о фактичном стању судских послова; да ми у извешћу прецизује послове које врше поједине судије и остало чиновничко особље; да означи годишњу нумеру деловодног протокола, и број дневно-долазећих

предмета; и најпосле да изјави своје миљење о томе да ли се персонал надлештва може смањити и којим бројем. Ово вреди и за државне службоце;

2., да ми према излагању у првој тачци пошаље прорачун буџета свог надлештва за идну рачунску годину; и

3., да обрати највећу пажњу на утрошак одобрених кредита. Имам уверења да се на набавку и потрошак канцеларијског материјала не обраћа никаква пажња у многим надлештвима, што у напредак треба спречити.

Очекујући савесно и објективно извешће о стању судских послова, упућујем председника — судију — да се *сам собом* увери о свему што је нужно те да исто извешће буде *прави израз потребе*. Нетачно саопштење повлачи одговорност.

За извршење овога посла остављам рока до краја овог месеца закључно.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 7644.
17. августа 1893 г.
у Београду.

30.

Првостепеним судовима и истражним судијама,

Примећено је, да одлука опште седнице Касационог суда од 6. маја 1892. год. Бр. 4116. о разумевању §. 320. б. казн. зак. у вези са §. 4. полицијске уредбе, није ушла у књижицу „Збирка расписа краљ. срп. министар. правде — год. 1890, 1891 и 1892“, а међутим је била саопштена судским надлештвима расписом од 19 маја 1892 год. Бр. 4189.

Наређује се, да се постојање ове одлуке примети у истој књижици на страни 93. пза расписа министарства од 9. маја 1892 г. Бр. 4055, и да се има на уму при свакој примени расписа министарства правде од 3. марта т. г. Бр. 1787. који је такође саопштен свима судским надлештвима.

*По наредби
министра правде,
Начелник,*

Ал. С. Јовановић.

Поменута одлука опште седнице Касационог суда од 6. маја 1892 год. Бр. 4116 гласи овако :

Истражне судије погрешно примењују последњи став §. 4. полицијске уредбе. Разматрајући пресуде полицијске власти, неки од њих одобравају осуде општинских судова, по којима су оптужени за дело из §. 391 казненог законика осуђени и на полицијски надзор као споредну казну, нетражећи и одлуку општинског одбора о овом надзору; а други виште овакве одлуке, јер налазе да је поред закључка општинског суда нужна и одлука одбора општинског.

Претресавши ово питање у својој општој седници Касациони суд налази:

1., Да се по казненом законнику, а имено §. 37 б. на полицијски надзор као на споредну казну осуђују сва она лица која подлеже казни због крађе, разбојништва, хајдуковања, јатаковања и хотичне паљевине; а тако исто и по §. 320. б. казненог законика на овај се надзор осуђују и крадљивци за иступне крађе, само што је овај надзор краћи по §. 320. а. од од оног првог.

2., Да је полицијски надзор споредна казна, која наступа по издржању главне казне изречене за само дело.

3., Да ову казну полицијског надзора у овом случају где се доноси као споредна казна, има да изричу оне власти, које су надлежне за главну ствар, т. ј. за само кривично дело, на име за преступе и злочине судови, а за иступе

општинске или полицијске власти, без икаквог даљег одобрења; а само кад се по § 391. б. казненог законика изриче полицијски надзор као административна казна, то решава сам истражни судија према § 18. под в. закона о истражним судијама. На основу ових разлога Касациони суд *решио* је: „да се §. 320. б. казненог законика тако разуме, да оне власти које изричу главну казну могу изрећи и полицијски надзор над лицима осуђеним за крађу, без икаквог садејствовања општинског одбора или друге власти. Само што ове осуде са главном ствари, подлеже разматрању истражног судије по чл. 18 б. закона о истражним судијама.“

Министарство правде
Бр. 7920.
25 августа 1893 г.
у Аранђеловцу.

31.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Министарство правде актом од 19. јуна т. г. Бр. 5782. упутило је Касационом суду следећу представку:

„Одговорност чиновника за службена дела, носи по нашим законима двојаки карактер: *приватно-правни*, у коме се ова одговорност појављује као последица приватне тужбе у делима повреде приватних интереса; и *државо-правни*, кад се само држава јавља као тужилац за очување државних интереса у разностручним правцима“.

„Према овој подели, настаје различно поступање у самом извињају и суђењу чиновничких кривица“.

„— За чисто дисциплинска дела одговарају чиновници, осем судија, по закону о чиновницима грађ. реда у вези са тач. 5. чл. 145. Устава, а судије по закону о судијама“.

„— По судски кажњивим делима, која сама власт истражује и казни по званичној дужно-

сти, (у интересу правног реда и државног ауторитета, ради очувања јавних каса и т. д.), за оптужење важе одредбе чл. 56- и 57. зак. о чиновницима грађанског реда, у вези са §§. 7. 38 и 159. крив. судског поступка. И најзад“.

„— *За тужбе против повреда приватних права* било кривичне или грађанске природе, важи чл. 28. Устава. По овом члану устава иза непосредно примљене тужбе *у суду* настаје без ограничења редовна кривична процедура, у којој и чиновник као и свако приватно лице има права на обрану, али уз то и дужност, да одговара на тачке оптужења *без ичијег претходног одобрења*“.

„Циљ ове уставне одредбе у свој пуноћи и јасности текста исказује намеру: да чиновници — осем министара, судија и војника под заставом — у случајима одговорности по приватним тужбама, остану на истом нивоу оптуживања као и обични грађани; дакле, да приватни могу лакше доћи до права тужбе, која је дотле била отежавана мешањем административне власти“.

„И ако је ова одредба убеђујући јасна, догађа се: да поједини судови одбијају тужбе против чиновника у повредама приватне природе, и ниште решења истражних власти о отварању истраге и стављању чиновника у привор, зато, што дело није ислеђивала нарочита

комисија, позивајући се на одредбе §. 159. каз. суд. пост. у вези са §. §. 48. и 56. зак. о чиновн. грађ. реда“.

„Налазећи, да се оваквим одлукама првостепених судова у основу руши принцип непосредне оптужбе чиновника, гарантован поменутиим чланом Устава, моли се Касациони суд да у својој општој седници начелно донесе одлуку о томе:“

„Према чл. 28. Устава је ли дужан првостепени суд да прими у поступак и по надлежности ислеђује *сваку непосредну приватну тужбу* против државних чиновника, званичника, и т. д. *у свима случајима приватних повреда права*, нетражећи претходно комисијско ислеђење по закону о чиновницима грађанског реда; или није дужан, и зашто.

По овој представци, Касациони суд у својој општој седници од 4. августа т. г. 1961. донео је следећи закључак:

„1., Да је наређење закона о чиновницима о извиђању чиновничких криваца средством комисије пр. чл. 48. и 56. о чиновницима грађ. реда било у вези са другим наређењима истог закона, јно коме се тужба противу чиновника могла давати само по *одобрењу надлежних министара*; па према томе пужно је било пре овог одобрења, да се *извиди и констатује*, да ли има какво кажњиво дело, за које би чиновник одговоран био, те да се одобрење за тужбу да. Али“

„2. пошто је према члану 28. Устава ово одобрење министра отпало, и сваки повређени грађанин може сваког чиновника тужити надлежном суду за дело, којим му је чиновник право повредио, то према томе и сваки извиђај чиновничких кривица по приватној тужби *средством комисије* има отпасти, јер би у противном случају ова наређења закона била у противности са наређењима Устава; и с тога је Касацисни суд *решио*: да је према члану 28. Устава дужан суд сваку приватну тужбу у случајима приватних повреда права у поступак противу чиновника, званичника и т. д. узети, и дело извидети и судити, не тражећи предходно комисијско ислеђење по закону о чиновницима грађанског реда“.

Ова одлука Касацисног суда саопштава се суду — судији — ради управљања у конкретним случајима.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 8522.
30. септембра 1893 г.
у Београду.

32.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Услед представке г. министра унутрашњих дела од 8. августа тек. год. ПБр. 11.145. министарство правде обратило се Касацисном суду молбом да у својој општој седници начелно донесе одлуку о томе: „*да ли казне изречене по стецисном поступку застарују; и ако застарују — за које време*“?

Касацисни суд, у општој седници од 1. септембра тек. год. Бр. 6046. донео је о овом питању следећу одлуку:

„Застарелост кривица и казне у опште, узета је у кривичном законнику у интересу општем, а не само у интересу лица, које је у питању. Према томе и ако у стецисном поступку о овоме ништа није наређено, опет се и овде застарелост има узети по општим правилима о застарелости“.

„Казна у стецисном поступку прописана за лица, која под стецисште долазе, у §. 143.

истог закона административне је природе, и по томе и време за застарелост има се узети оно, које се обично узима за оваква дела, а то је застарелост за иступна дела, пошто се казне административне равнају иступним делима“. На основу ових разлога Касациони суд решио је: *да се на кривице означене у §. 143. стецишног поступка, има применити закон о застарелости иступа, и према томе даље као и са иступима поступити“.*

Ова се одлука саопштава суду — судији — ради знања.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 9135.
4. октобра 1893 г.
у Београду.

33.

Касационом и Апелационом суду, првостепеним судовима и истражним судијама.

Многе државне власти у својим пословима не признају уписнице ученика Велике Школе као надежна уверења: *да су ђаци, и да су сиромашног стања, и ако је то у уписницама означено, него траже о том нарочита уверења од ректора Вел. Школе.*

Овај поступак власти није оправдан, јер је тач. 10. правила за упис ученика Велике Школе од 10. јула о. г. ПБр. 10.043, наређено, *да уписница има да служи као легитимација приликом примања благодјејања, примања аманета, узимања књига из библиотеке, пријаве властима и т. д.; а у последњој алинеји поменутих правила стоји, да се од првог септембра о. г. ученицима Велике Школе не ће више издавати никаква засебна уверења за њихову легитимацију.*

Да се не би ученицима Велике Школе и даље чиниле сметње у оцени уписница, на молбу г.

министра просвете од 1. октобра т. г. ПБр. 16 403 упућујем суд — судију — да одсада ђачку уписницу сматра као пуноважно уверење о томе: да је дотично лице заиста ђак Велике Школе и да је сиромашног стања, ако је ово у уписници нарочито забележено.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 9724.
20. октобра 1893 г.
у Београду.

34.

Првостепеним судовима, истражним судијама,
и управама казнених завода.

Ради цели, која се има на уму при изрицању дисциплинских казни у опште, наређујем:

1. Да се све казне, биле изречене од непосредних надлежних старешина, или од министра правде или од Касационог суда, одмах заводе у кондуитну листу кажњеног лица.

2. Да се све новчане казне, обуставе од плате дотичног лица истог месеца, кад је казна постала извршна; и да се о свакој извршеној казни одмах извести министарство. За противно поступање остаје лично одговоран старешина надлештва.

3. Ако у случају под 2. буде какве сметње н. пр. због наплате порезе или због других обустава, нека се старешина одмах обрати са питањем министарству, па ће добити нужно упуство.

О пријему овог расписа нека ме старешина
тога надлештва одмах извести.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 9857.
25. октобра 1893 г.
у Београду.

35.

Првостепеним судовима.

По извешћу г. министра народне привреде од 7. октобра т. г. ПБр. 4721. многи првостепени судови не шаљу одмах извешћа о теретима, који постоје на појединим залогома Управе фондова, и ако су на то опоменути и расписом министарства од 19. јануара 1891 год. Бр. 424; а сем тога одуговлаче и расправе по жалбама против јавних продаја заложених имања, чиме се онемогућује вршење наплате по управиним потраживањима, на штету државне касе.

Да се ово не би дешавало и одсада, на молбу г. министра народне привреде упућујем суд: да у напредак *без одлагања* расправља све послове који се тичу Управе фондова, да извршним властима *најбрже* шаље извешћа о теретима, и да *одмах* доноси решења по жалбама изјављеним против јавних продаја.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 9881.
31 октобра 1893 год.
Београд

36.

Првостепеним судовима.

Услед представке г. заступника председника министарског савета г. министра војног од 30. септембра тек, год. Бр. 212. позван је Касациони суд, да у својој општој седници на основу тачке 2. §. 16. свога устројства, даде мишљење о следећем питању:

„да ли су по закону о таксама и закону о уређењу Главне Контроле, дужни рачуноиспитачи, да у напред плате прописану таксу за жалбе Касационом суду по споровима Главне Контроле противу њих, или ће се ова такса наплаћивати од њих после свршеног спора на њихову штету?“

Одлуком од 15. октобра тек. год. Бр. 7.266 општа седница Касационог суда на стављено питање одговорила је следеће:

„Да су, изузетно од прописа да се таксе плаћају по тач. ж. чл. 3, зак. о таксама, рачунопологачи ослобођени од плаћања такса за одго-

воре и жалбе, које по рачунима дају Главној Контроли; а чл. 108. зак. о уређењу Главне Контроле прописано је: да рачунопологачи не плаћају таксе у напред, но по свршетку спора и суђења у Главној Контроли, да се осуђују и на плаћање таксе. Према томе рачунопологачи по споровима, који се противу њих од стране Главне Контроле воде, носу дужни да плаћају у напред ни таксе за жалбе, које поднос суду Касационом, али да је Главна Контрола дужна, да по коначно свршеном спору, наређујући или тражећи извршење досуда од осуђених рачунопологача, тражи од њих и наплату таксе са жалбе, ако би и колико би ових у свршеном спору било, пошто је поменути чл. 3. закона о таксама, по ком су рачунопологачи ослобођени сасвим од плаћања таксе, замењен са законом о устројству Главне Контроле.“

Ова одлука опште седнице Касационог суда саопштава се суду ради знања.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 10.307.
5. новембра 1893 год.
у Београду.

37.

Управама казних завода.

У више прилика, од стране министарства правде обраћана је пажња управама казних завода за најозбиљније настојавање: да се спречују бегства осуђеника; а расписом министарства од 3. јула 1889 год. Бр. 3265 стављено је у дужност управама да чуваре, испред којих осуђеници побегну, у смислу § 99. казн. закона, спроведе надлежним путем редовном суду на осуду.

Из извешћа, која ми непрекидно шаљу управе казних завода о учестаним бегствима осуђеника из завода, а нарочито из њихових филијала и бања где су на раду у великом броју, уверио сам се, да је вршење ранијих наредаба о чувању осуђеника занемарено, те се бегства понављају у толикој мери, да је према извешћу г. министра унутрашњих дела од 14. октобра т. год. ПБр. 14372 у многим случајима угрожена лична и имовна безбедност, јер се понеки бе-

гунци у слободи одмнћу од власти и чине нова безакоња.

Да се овакве појаве слабог надзора над осуђеницима једном спрече, нужно је, да управници казних завода односно њиховог филијала, као и надзорници бања и других места у којима се налазе осуђеници, обратe најстрожију пажњу над владањем осуђеника, и благовремено предузимљу све мере против могућих бегстава.

У тој цели посебце наређујем:

1. Да се међу осуђеницима тачно одржава прописни ред, сходно правилима о дисциплини.

2. Да управници завода свакодневно упознају чуваре осуђеника са позивом њихов службе, и неминовним рђавим последицама које настају услед небрежења.

3. Да се чувари, испред којих осуђеници побегну, било због њихова небрежења или نامерног пренебрегавања дужности, одмах отпусте из службе и оптуже суду. И

4. Да управници завода повремено траже тачних извешћа о стању осуђеника, који су упућени на рад ван завода, и да ме о примећеној неправилности одмах извешћују, те да по потреби наредим да се осуђеници врате у завод.

За тачно вршање ове наредбе чиним одговорним не само управника завода, но и све старешине који рукују са осуђеницима ван завода; и зато нека им управа по надлежности достави

по један препис ове наредбе, ради знања и управљања.

О пријему и обзнани расписа нека ме управа одмах извести.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 10.526.
10. новембра 1893 год.
у Београду.

38.

Првостепеним судовима

По представци Касационог суда од 29 априла т. год. Бр. 3133 уобичајено је: да председници неких првостепених судова за решење сваког кривичног случаја, посебице одређују нарочите судије, и ако је одредбом § 21 закона о устројству првостепених судова изречно условљено: да у судовима где више одељења раде, председник одређује који ће судија у ком одељку радити, *и то писменим распоредом за у нупред.*

Да се више не би дешавали оваки случајеви на штету редовних послова, јер Касациони суд таква решења ништи, препоручујем председнику суда: да се у напредак при одређивању судија за суђење појединих предмета строго држи поменутог законског прописа.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 10.650.
14. новембра 1893 год.
у Београду.

39.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Законодавним тумачењем §. 5 закона о правозаступницима од 19. децембра 1889 год. објашњено је категорички: да државни чиновници у пензији не могу вршити правозаступничке послове. Према овом објашњењу на старешинама судских надлештава лежи безусловна дужност да забране пензионарима сваки правозаступнички посао, било да се они појављују као пуномоћници у грађанским парницама или као браниоци у кривичним делима, било да се само баве писменим радовима правозаступника. По себи се разуме да од тога ваља изузети случајеве кад се пензионари могу да употребе на правозаступничке послове по дозволи дотичних закона или у недостатку правозаступника или због средничког одношаја према лицима чије послове врше н. пр. у случајима §.§. 77 и 87 грађ. суд. поступка, §. 10. казн. суд. поступка у вези са §. 7. зак. о правозаступницима, §. 258 казн. суд. поступка и т. д.

Имам уверења да поједина судска надлештва противео наведеном законодавном тумачењу, дозвољавају пензионарима вршење правозаступничких послова. Налазећи да је овакав поступак неправилан, наређујем:

1. Да старешине судских надлештава у напредак не примају пенсионаре као пуномоћнике или браниоце дотичних лица, осем случаја где закон то дозвољава; и да забране сваку писмену правозаступничку радњу онима од њих који се тиме баве.

2. Да према оним пензионарима, који поступе противно овој забрани, у првом случају употребе стројину §. 66 зак. о правоступницима, а у поновљеном да поред тога известе и министарство правде зарад предузимања даљих нужних мера.

3. У случајима кад се на суђењу грађанских или кривичних дела, јави правозаступник као пуномоћник или бранилац по избору дотичних лица, дужан је суд да ова лица обавести о поменутој забрани закона, и упути их да изберу другог заступника; а ако они то не хтедну, онда нека суд свој закључак о томе унесе у протоко белешке (претреса), и даље поступи по закону, да би виши суд и ово питање имао на уму расправљајући главну ствар.

Извршење ове наредбе у сваком случају стављам на личну одговорност старешине над-

лештва или његовог заменика, и зато их позивам да се по истом безусловно управљају.

О пријему расписа нека се министарство извести.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде

Бр. 10.795.

19 новембра 1898 год.
у Београду.

40.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Примећено је, да многи првостепенни судови и истражне судије, састављајући месечна извешћа о стању својих послова, чине више него што је у том погледу тражено расписом министарства правде од 8. маја тек. год. Бр. 4.105. јер се до ситница упуштају у статистичко излагање канцеларијских послова, што је због честог месечног понављања теретно, нарочито за надлештва која не располажу великим бројем персонала.

Прикупљање статистичких података по струци правосуђа, довољно је ујамчено дотичним прописима о пошљају *тримесечних* и *годишњих* извешћа, што остаје и даље непромењено. На против поменути распис од 8. маја т. год. Бр. 4 105. има засебан циљ: *да се од стране министарства правде одржи сталан повремено надзор над месечним радом канцеларијског персонала и његовим владањем у служби.* Са тога разлога нужно је, да у месечна извешћа поје-

динних судских надлештава уђу само ови подаци :

1. је ли у току месеца канцелариски посао вршен правилно или не, и зашто ? ;

2. је ли персонал био редовно на раду, или је било каквих посебичних изузетака, и због чега ? ;

3. је ли који од персонала био кажњен ; каквом казни, и зашто ; и

4. је су ли судске хапсане биле у реду или не, и којим поводом ; као и колики број притвореника прелази у други месец (распис од 22 јуна т. г. Бр. 5.879) ?

Ова извешћа треба да представљају фактичко стање *рада и реда* у дотичном надлештву за време прошлог месеца, и зато њихова истинитост и нетачност повлачи дисциплинску одговорност за старешине или њихове заменике под чијим потписом излазе.

Препоручујем суду — истражном судији — да се у напредак управља по овом упуту, у пошљају месечних извешћа.

О пријему овога расписа нек се министарству одмах јави.

Министар правде,

Пет. Максимовић.

Министарство правде

Бр. 10923.

22. новембра 1893 г.

у Београду.

41.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Многа судска надлештва у званичним огласима, које шаљу на штампање администрацији „Српских Новина“, остављају врло кратак рок, па се често не могу да обзване у законом времену. Осем тога, обично захтевају да се огласи оштампају у првом броју тих новина, због чега управа државне штампарије бива принуђена, да већ сложени други материјал растури, и у новине унесе примљене огласе, или да даје „додатак“ уз новине, што је опет скопчано са тешкоћама и излишним трошковима.

Да се у напредак овако што не би догађало, услед представке г. министра просвете и црквених послова од 12. тек. м. ПБр. 20345. препоручује се суду — истражном судији — да колико је могуће раније шаљу званичне огласе за „Српске Новине“, како би се могли без помнутих незгода на време штампати.

По наредби

Министра правде

Начелник,

Ал. С. Јовановић.

Министарство правде
Бр. 11225.
30. новембра 1893 г.
у Београду.

42.

Првостетеним судовима.

Саопштено и Касацijojeм и Апелациijojeм суду, и
Ректору Велике Школе у колико се одредбе
чл. 2. и 3. закона о судијама тичу њихо-
вих чиновника.

Зарад тачнијег састављања и повремениг попуњавања званичних спискова о кандидатима за упражњена места председника у првостепеним и председника и судија у вишим судовима, нужно је: да се у годишњој кондуити првостепених судова и истражних судија, отвори засебна рубрика о годинама чисто судијске — односно секретарске службе у вишим судовима и т. д. сходно условима чл. 2. и 3. закона о судијама; за тим у току идуће године да се повремено кондујита депуњује кад поједине судије доцније испуне горњи законски услов, и о томе да се извешћује и Министарство правде.

Зарад једнообразованог поступања, наређујем да се ова рубрика отвори у кондујити иза

рубрике у којој је реч о годинама указне службе; и да г. председник суда тачно контролише срачунавање година у тој рубрици.

Осем тога ставља се у дужност г. председнику, да концем сваке године шаље уз кондујиту чиновника и списак правозаступника, који су испунили услове чл. 2. и 3. закона о судијама; и да на горњи начин извршује и допуњавање тих спискова у току године.

О пријему ове наредбе нека ме суд извести.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 11204.
30 ноембра 1893 г.
у Београду.

43.

Истражним судијама.

Са позивом на распис од 22. априла т. г. Бр. 3446. о тачном вршењу одредаба § 156 п 156. а казн. судског поступка, опомињем истражног судију последњи пут под законом одговорношћу: да истраге извршује безусловно тачно и у законом року. Повреда ових законских прописа, повлачи најстрожију одговорност за истражног судију и у опште последника.

О пријему ове наредбе нева ме судија одмах извести обичним путем.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 11067.
2. Децембра 1893 г.
у Београду.

44.

Првостепеним судовима. Истражним судијама и Управама казних завода.

По извешћу г. министра Народне Привреде од 20. новембра тек. год. Бр. 22.857. поједина надлештва предају дотичним поштама на експедовање своје званичне пошиљке у слабим заводима — обично у једнострукој слагој хартији — и с тога на место опредељења долазе подеране. Овакав неисправан рад, с једне стране ствара тешкоће поштанским органима, јер се више пута око тога изазива излишна преписка; а с друге пружа могућност да се поједини одламци акта изгубе или намерно извуку.

Са позивом на распис од 19. јануара пр. год. Бр. 524. упућује се старешина тог надлештва, да у напредак обраћа најстрожију пажњу на експедовање званичних пошиљака, на име: да се сва званична кореспонденција предаје пошти добро запечаћена и у заводима од чврсте хартије; а важније поштанске пошиљке да се добро пакују у двоструку чврсту хартију, за тим уна-

крсно канапом увезују, и са довољно печата запечате, и у таквом стању експедују. Осем тога треба забранити да експедитори засебне ситнице пошиљке не шаљу у засебним завојима него све у једном завоју; и да се у интересу штедње на ово употреби по могућству већ употребљавана хартија.

О пријему ове наредбе нека старешина надлештва извести министарство.

*По наредби
Министра правде
Начелник,*

Ал. С. Јовановић.

Министарство правде
Бр. 11331.
10. децембра 1893 г.
у Београду.

45.

Првостепеним судовима, истражним судијама, и управама казнених завода.

Како су у последње време знатно покупила дрва и гас за осветљење, те се много више троши на огрев притвореника судских који се за време ислеђења и суђења у притвору налазе, то сам на основу § 327. казн. суд. поступка у споразуму са г. министром финансија одредио: да се од оних лица, која се за време ислеђења и суђења у притвору налазе, наплаћује дневно на име трошка и осветљења и то:

Од 1. новембра до 1 маја по 40. пара дин. дневно на име огрева и осветљења, а од 1. маја до 1 новембра по 20 пара дин. дневно на име осветљења.

Ова накнада наплаћује се од оних лица која буду у стању плаћати овај трошак.

Наредба ова почеће се вршити од првог јануара 1894 год. и тада престаје важити на-

редба министарства правде од 11 октобра 1879. године Бр. 4461. по којој се досада овај при-творски трошак наплаћивао.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 11865.
14. децембра 1893 г.
у Београду.

46.

Управама казних завода.

Уверен сам: да се према оним осуђеницима, који су поред главне казне осуђени *и на издржање полицијског надзора*, не врши тачно распис министарства правде од 22. августа 1870 год. Бр. 3588, кад их управа отпушта из завода по издржаној или опроштеној казни; а исто тако да се у том погледу не врше тачно, ни правила упуства за извршење закона о условном отпуну осуђеника од 22. маја 1869. год. према осуђеницима, који се условно од казне ослобођавају.

Да се не би код једних или других осујеђавало издржање казне полицијског надзора, са позивом на предња наређења препоручујем управи: да у напредак увек спроводи *месној полицијској власти, у чијем кругу постоји казненни завод*, сваког осуђеника који треба да издржи и полицијски надзор, или који је од казне условно ослобођен; а ова ће власт, држећи се

наредбе министарства унутрашњих дела од 4. августа 1870 год. Бр. 5407. спроводити ове осуђенике даље до места њиховог сталног борављења, у коме ће се подвргавати полицијском надзору.

Нека управа садржину овог расписа обзнани и својим филијалима, и о његовом пријему и извршењу извести ме.

Министар правде,
Пет. Максимовић.

Министарство правде
Бр. 12433.
31. децембра 1893 г.
у Београду.

47.

Првостепеним судовима и истражним судијама.

Министар правде актом од 5. маја 1893 год. Бр. 3983 упутио је Касационом суду следећу представку:

„По §§ 183, 265 и 278 казн. суд. поступка сва дослеђена по кривичним делима, која су ушла у судско поступање после решења о стављању под суд, извршује сам суд односно последни судија“.

„И ако су ове законске одредбе довољно јасне, бива, да се поједини првостепени судови за ова дослеђења обраћају истражним судијама, што је по мом мишљењу некоректно према чл. 26. закона о истражним судијама, који јасно обележава границе његове надлежности“.

„Да се ово догађа и у простим техничким питањима која би се по крајној потреби могла свршавати и преко полицијске власти, прилаже се као доказ на увиђај акат министарства под Бр. 3982. о конкретном сукобу између ужичког

првостепеног суда и истражног судије за варош Ужице и срез ужички“.

„Поводом оваквог поступања молим Касациони суд да у својој општој седници донесе начелну одлуку о овом питању“.

„За дослеђења по §§ 183, 265 и 278. казн. суд. поступка и сва друга која се извршују по одлукама судова, могу ли се првостепени судови обраћати и истражним судијама односно полицијским властима; или их морају сами извршивати“.

По овој представи Касациони суд у својој општој седници од 29 маја тек. год. Бр. 3368. донео је следећи закључак:

„Да овде није покренуто никакво начелно правно питање по коме би општа седница Касационог суда имала да даје своје мишљење, него се сваки појављени конкретан случај има да реши по закону с обзиром на то, да ли је zgodније да извиђај чини једна или друга власт која извиђај чини“.

Услед ове одлуке, министар правде актом од 16 јуна тек. год. Бр. 5436 упутно је Касационом суду следеће напомене:

„Питање, покренуто актом министарства правде од 5 маја тек. године Бр. 3983 има ослонца у одредби тачке 2. § 16 Устројства Касационог суда“.

„Ова законска одредба искључује сваку претходну оцену: је ли питање „начелно право“ или није; јер је по њој неоспорно јасно: да министар правде, без деобе питања на законска и правна, може поискати мњење Касационог суда о каквом пропису закона“.

„Актом министарства Бр. 3983 тражено је начелно мњење Касационог суда о примени законских прописа § 183, 265 и 278. казн. судског поступка у случајима кривичних дослеђења, с тога што је ово питање постало спорно у конкретним случајима између првостепених судова и истражних судија“.

„У питању је извршење посла који, правилно узевши ствар у оцену, спада у надлежност првостепеног суда; и с тога, што је надлежност истражних судија као самосталних органа у раду, јасно обележена границама одредбе чл. 18. закона о истражним судијама, она искључује свако судско мешање у даљу истрагу, чим првостепени суд као надлежан, прими у поступак кажњиво дело. Имам дакле права да очекујем од Касационог суда прецизно мњење о важности поменутих законских одредаба у тачци неслагања између првостепених судова и истражне — односно полицијске власти“.

„Примена горњих одредаба не може се ни у ком случају оставити произвољној оцени: да ли је zgodније да извиђај чини једна или друга

власт;“ јер судска и истражна власт по својој природи нису истоветне, и свака за се имају одређену надлежност“.

„Садашње мњење Касационог суда о целисходности поступања, оставља нерешено покренуто питање. И после њега могу првостепени судови пребацити посао судског дослеђења на истражне судије, али и они могу то одбијати; јер у питању преконачене надлежности не стоји истражни судија у односу ниже власти, која налог више власти мора да изврши“.

„Пошто дакле, без начелно расправљеног питања, ни ја не могу улазити у ствар у конкретном случају у колико бих био надлежан; нити могу предузимати мере за допуну закона у колико би било потребно, — част ми је да накнадно замолим Касациони суд, да на стављено питање изволи што пре одговорити“.

Поводом ове поновљене представке мнистра правде Касациони суд у својој општој седници од 4 августа 1893 године донео је следећи закључак:

„Да се овде не може ствар о накнадном извиђају од стране судова начелно да реши, пошто и није у питању никакво начело, већ просто има да се о ислеђењу решава при сваком појављеном питању, према лакшем и бржем извиђају“.

„Истина да гореозначени прописи закона у §§ 183, 265 и 278, прописују, да судови нужно дослеђење чине, ако им је потребно; али тим прописима закона није нигди забрањено да судови на случај ако ствар, која се има испитати, није у месту суда већ негде на другоме месту које је ближе другој власти н. пр. полицијској власти или истражним судијама, — преко ових власти, које су такође за извиђај надлежне, извиђај наређују, ако се нађе да ће тим ствар бити брже извиђена и са мање дангубе и трошка“.

„Па не само да ово није нигди законом забрањено, но на против свуда се признаје правило: да једна власт другој сваку услугу чинити мора, па и наш закон, о томе има нарочита наређења за вештачке извиђаје, које свагда истражне власти чине (§§ 56. 57. и т. д. казн. поступка) а тако исто и за испите сведока у § 94. казн. поступка“.

„Према томе дакле, и питање, да ли су судови позвани да сами нужна дослеђења чине по примљеном делу од стране истражних власти, — или то могу и преко ових истражних власти наређивати, има се решити свагда у сваком појављеном случају, имајући на уму брзину и лакоћу извиђања, а и с обзиром на друге послове судске, да тим извиђајем не би они опет од решавања задржани били“.

Ова одлука опште седнице Касационог суда
саопштава се суду — судији ради знања.

По наредби
министра правде
Начелник,
Ал. С. Јовановић.

Шре. 4
36401